

Eläinhavaintotutkimus

Kesto: 15–30 min

Kenelle: 1.–3.lk

Missä: sisällä tai ulkona

Milloin: kaikkina vuodenaikoina

Tarvikkeet: muistiinpanovälineet, tulostettu tutkimuslomake

Eräpassin osio: riistanhoito

Oppimistavoitteet: harjoitellaan aineiston keräämistä ja esittämistä; tutustutaan suomalaisiin eläinkantojen laskentatapoihin

OHJEET

Oppilaiden tehtävänä on selvittää mitä nisäkkäitä oman luokan oppilaat tai koulun muut oppilaat ovat nähneet luonnossa (eläintarhassa olevia eläimiä eikä koti- tai tuotantoeläimiä lasketa) sekä esittää tulokset muille. Oppilaat jaetaan pareihin ja jokainen pari saa yhden tai useamman eläimen tutkittavakseen, luokan koosta ja käytettävissä olevasta ajasta riippuen. Tulosta oppilaille tarvittavat tutkimuslomakkeet. Oppilaiden tehtävä on kysellä luokassa tai välitunnilla muilta oppilailta ovatko he nähneet heidän ”vastuueläintään” luonnossa viimeisen vuoden aikana. Jos joku muistaa nähneensä jonkin eläimen useita kertoja, laitetaan taulukkoon yhtä monta merkkiä.

Kyselyiden määrää voi tarvittaessa rajata, eli pyydä oppilaita haastattelemaan esimerkiksi 10 henkilöä. Oppilaat tekevät merkinnän ruudukkoon aina, kun joku kertoo nähneensä parin tutkiman eläimen. Tulokset voi kerätä myös tietokoneelle. Kun kaikki ovat saaneet haastattelut tehtyä, käydään yhdessä läpi mitä eläimiä luokan/koulun oppilaat ovat nähneet. Opettajan johdolla kootaan yhteiseen taulukkoon parien keräämät tiedot. Mikä on yleisimmin tavattu tutkimuksessa mukana ollut nisäkäs? Mistä se voi johtua? Huomaa, että Suomen lukumääräisesti yleisimmät nisäkkäät, eli myyrät, hiiret ja päästäiset, puuttuvat tutkimuksesta.

Tutkimuksen voi toteuttaa myös niin, että jokainen luokan oppilas merkitsee omat nisäkäshavaintonsa yhteiseen taulukkoon. Näin saadaan helpommin ja nopeammin selville mitä eläimiä luokka on nähnyt. Lisää haastetta tehtävään saa keräämällä ylös tietoja eläinten havaitsemispaikasta.

Tämä pieni tutkimus sopii hyvin tehtäväksi sen jälkeen, kun ensin on tutustuttu Suomen eläimiin ja niiden elintapoihin. Ennen tutkimuksen tekoa voi olla tarpeen palauttaa mieleen miltä nisäkäslajit näyttävät.

TAUSTATIETOA

Riistalaskennat ovat tärkeä keino pysyä selvillä siitä kuinka paljon riistaeläimiä Suomessa on. Ajantasaisten tietojen perusteella voidaan tehdä hoitosuunnitelmia ja päättää esimerkiksi kuinka monta hirvenpyyntilupaa millekin alueelle vuosittain myönnetään. Jos jokin laji taantuu huolestuttavasti, voidaan sen metsästystä rajoittaa tai metsästys kieltää kokonaan. Suomessa riistalaskentoja tekevät pääsääntöisesti vapaaehtoiset, esimerkiksi metsästysseuroilla voi olla hoidettavanaan ns. riistakolmio. Tuloksia käsittelee Luonnonvarakeskus (Luke, ent. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos) sekä Suomen riistakeskus. Suomessa tiedot riistaeläinten määrästä ovat maailmanlaajuisesti tarkasteltunakin ainutlaatuisen tarkat, sillä täällä on pitkä vapaaehtoistyön perinne eläinten määrän kartoittamisessa. Riistalaskentoja tehdään seuraavilla tavoilla:

- Riistakolmio on maastoon sijoitettu tasasivuinen kolmio, jonka sivu on 4 km ja siten koko laskentalinjan pituus 12 km. Peltoriistakolmioissa sivun pituus on 2 km ja koko laskentalinja on pituudeltaan 6 km. Kerran talvessa riistalaskija kiertää kolmion laskien kaikki linjan yli menevät eläinten jalanjäljet. Laskijan pitää siis olla erinomainen jälkientuntija! Kesällä lasketaan kaikki havaitut metsäkanalinnut (metso, teeri, pyy, riekko) samalta laskentalinjalta. Eri puolilla Suomea on noin 1 800 riistakolmiota.
- Metsästysseurat lähettävät vuosittain tietoja hirvihavainnoistaan Luke:n tutkijoille.
- Luke tekee hirvilaskentoja helikopterista. Talvella, jolloin hirvien havaitseminen on helpompaa, lennetään tiettyä linjaa pitkin ja lasketaan kuinka monta hirveä ko. linjalla havaitaan.
- Vesilintulaskennat ovat Luke:n ja Luonnontieteellisen keskusmuseon seurantahanke, jota tekevät vapaaehtoiset metsästäjät ja lintuharrastajat. Vesilintulaskennat ovat pistelaskentoja, eli valitulla paikalla lasketaan vesilintuparit kahdesti toukokuun aikana ja samalla paikalla kesä-heinäkuussa lasketaan vesilintupoikueiden lukumäärä. Tuloksia käytetään kestävän riistanhoidon suunnitteluun sekä linnuston ja ympäristön muutosten seurantaan.
- Luke kerää havaintoja suurpedoista (susi, ilves, ahma, karhu). Kansalaiset voivat ilmoittaa petohavaintonsa alueensa suurpetoyhdyshenkilölle, joka tarvittaessa käy tarkistamassa jälki-, jätös- tai haaskahavainnot ja ilmoittaa ne eteenpäin. Suurpetoyhdyshenkilö on vapaaehtoistyötä tekevä, asiaan koulutettu riistanhoitoyhdistyksen määräämä henkilö. Oman alueesi petoyhdyshenkilöt löydät täältä:
<http://riista.fi/riistahallinto/yhteystiedot/yhteystietohaku/>

LINKKIVINKKEJÄ

Suomen riistakeskuksen sivuilta löytyy tietoa riistaeläimistä:
<http://riista.fi/julkaisut/lajintunnistusmateriaalit/>

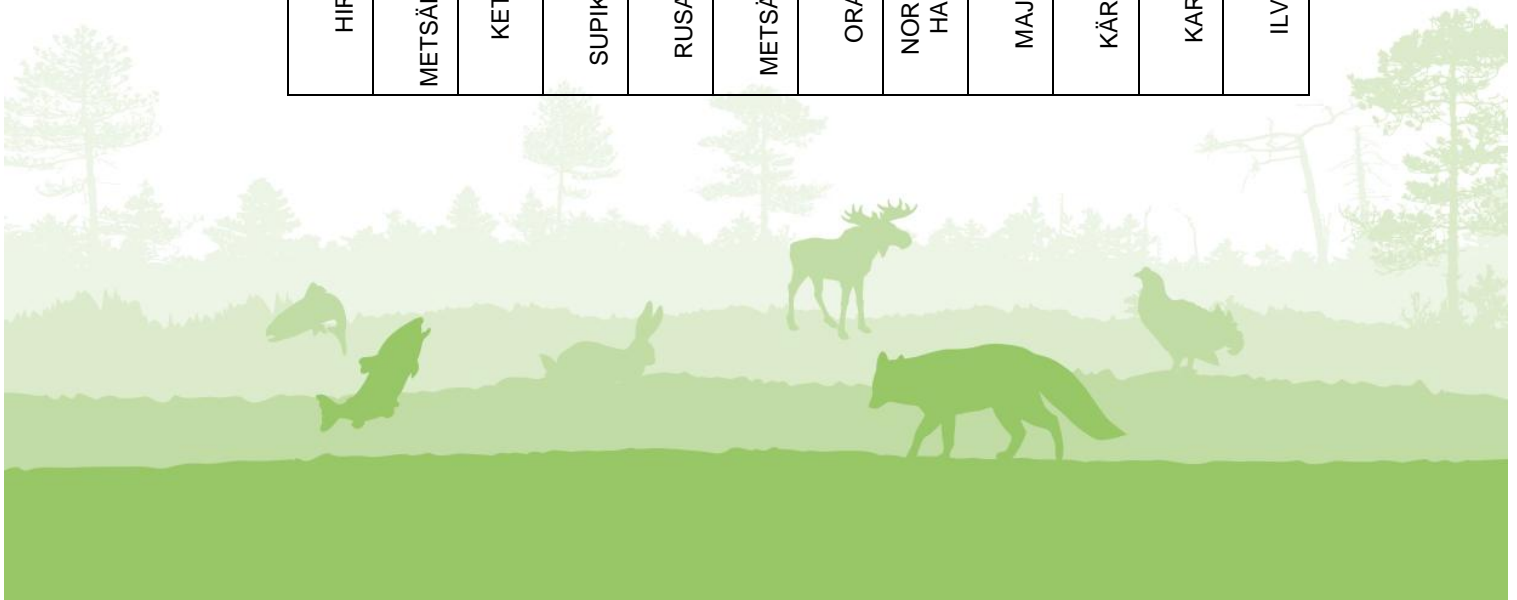
Tietoa Suomen suurpedoista: www.suurpedot.fi

Tilastoja riistaeläimistä: <https://riistaweb.riista.fi>

TUTKIMUSLOMAKE

Kysy _____ henkilöltä mitä taulukossa lueteltuja eläimiä he ovat nähneet luonnossa viimeisen vuoden aikana. Merkitse vastaukset taulukkoon (yksi x = yksi havainto).

20												
19												
18												
17												
16												
15												
14												
13												
12												
11												
10												
9												
8												
7												
6												
5												
4												
3												
2												
1												
	HIRVI	METSÄKAURIS	KETTU	SUPIKOIRA	RUSAKKO	METSÄJÄNIS	ORAVA	NORPPA HALLI	MAJAVA	KÄRPPÄ	KARHU	ILVES

YHTEENVETOTAULUKKO

Haastattelujen mukaan näitä eläimiä on havaittu:

40													
39													
38													
37													
36													
35													
34													
33													
32													
31													
30													
29													
28													
27													
26													
25													
24													
23													
22													
21													
20													
19													
18													
17													
16													
15													
14													
13													
12													
11													
10													
9													
8													
7													
6													
5													
4													
3													
2													
1													
	HIRVI	METSA- KAURIS	KETTU	SUPIKOIRA	RUSAKKO	METSÄJÄNIS	ORAVA	NORPPA/ HALLI	MAJAVA	KÄRPPÄ	KARHU	ILVES	

VASTAUSTEN MÄÄRÄ YHTEENSÄ _____
USEIMMIN NÄHTY ELÄIN _____